

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان
و آموزش پزشکی

آئین نامه تاسیس مراکز تحقیقاتی علوم پزشکی دولتی

مقدمه

با توجه به تعالیم اسلام در زمینه گسترش مرزهای دانش، به منظور ارتقاء سطح سلامت جامعه و تاکید بر عملیاتی کردن نقشه جامع علمی کشور جهت رسیدن به اهداف سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ از طریق تاسیس واحدهای تحقیقاتی (مرکز، پژوهشکده و پژوهشگاه) آئین نامه حاضر به منظور جامعیت بخشیدن به مراحل و شرایط اخذ موافقت اصولی، موافقت قطعی، مراحل اجرایی صدور مجوز، ارزشیابی و لغو مجوز مراکز تحقیقاتی علوم پزشکی و با توجه به نیاز روز مبنی بر توسعه کیفی ساختارهای پژوهشی بر اساس بازنگری " آئین نامه تاسیس و ارزشیابی واحدهای تحقیقاتی علوم پزشکی مصوب جلسه مورخ ۱۳۸۸/۵/۳۱ شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی " تدوین و اجرایی شده است.

ماده ۱. تعاریف

۱-۱. موسسه دولتی

واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون ایجاد شده یا می شود و با داشتن استقلال حقوقی، بخشی از وظایف و اموری را که بر عهده یکی از قوای سه گانه و سایر مراجع قانونی می باشد، انجام می دهد .

کلیه سازمانهایی که در قانون اساسی نام برده شده است در حکم موسسه دولتی شناخته می شود.

۲-۱. مرکز تحقیقات

کوچکترین واحد تحقیقاتی است که در یکی از زمینه های علوم پزشکی با درخواست بالاترین مقام مسئول دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی / سازمان/ موسسه متعاقب تایید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، به تصویب شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی رسیده باشد.

تبصره ۱-۱. مدارک و مستندات ارسالی کلیه مراکز تحقیقاتی بایستی ابتدا در معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بررسی و مورد تایید قرار گرفته و مجوز فعالیت خود را از شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی اخذ نمایند.

تبصره ۲-۱. فعالیت یک یا چند گروه پژوهشی در ذیل مرکز تحقیقات بلامانع می باشد.

۳-۱. عضو موسس

عضو موسس به اعضای هیات علمی دارای مدارک تحصیلی حداقل کارشناسی ارشد و بالاتر مورد تایید وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و علوم ، تحقیقات و فناوری اطلاق می شود که پیشنهاد تاسیس مرکز را داده و هر آن مرکز به فعالیت تحقیقاتی اشتغال دارد.

۱-۳-۱. عضو موسس تمام وقت

به عضو هیات علمی تمام وقتی اطلاق می شود که با ابلاغ رئیس دانشگاه/ دانشکده/ موسسه درخواست کننده مرکز تحقیقاتی در آن مرکز حضور داشته و به فعالیت تحقیقاتی بپردازد.

۱-۳-۲. عضو موسس نیمه وقت

به عضو هیات علمی اطلاق می شود که با ابلاغ رئیس دانشگاه/ دانشکده/ موسسه متبوع در آن مرکز به عنوان هیات علمی نیمه وقت حضور داشته و به فعالیت تحقیقاتی بپردازد.

تبصره ۱-۲. ابلاغ اعضای هیات موسس و پژوهشگران مرکز تحقیقاتی، متعاقب صدور مجوز موافقت اصولی مرکز از شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی کشور توسط رئیس دانشگاه/ دانشکده/ موسسه متبوع صادر خواهد شد.

تبصره ۱-۳. هر عضو موسس می تواند حداکثر در یک مرکز تحقیقاتی به صورت تمام وقت و یا در دو مرکز تحقیقاتی به صورت نیمه وقت حضور داشته باشد. قابل ذکر است علاوه بر این دو وضعیت، هر عضو هیات علمی می تواند حداکثر در یک مرکز تحقیقات خصوصی به عنوان هیات موسس نیمه وقت معرفی شود.

تبصره ۱-۴. مراکز تحقیقاتی موظفند هر ساله اسامی پژوهشگران همکار با آن مرکز را (غیر از عضو موسس)، طبق الگوی درخواستی، به معاونت تحقیقات و فناوری جهت ارزشیابی سالیانه اعلام نمایند.

تبصره ۱-۵. تغییر اعضای هیات موسس از زمان اخذ موافقت اصولی مرکز تا هنگام صدور موافقت قطعی تنها در موارد خاص و بر اساس ارائه دلایل قابل قبول از سوی رئیس دانشگاه علوم پزشکی / سازمان / موسسه و معرفی جایگزین همتا و پذیرش کمیته تصویب واحدهای تحقیقاتی امکان پذیر خواهد بود.

تبصره ۱-۶. پژوهشگر همکار به فردی اطلاق می شود که با ابلاغ رئیس مرکز تحقیقات کمتر از ۲۰ ساعت در هفته با آن مرکز فعالیتهای تحقیقاتی و یا مشاوره ای مشترک داشته باشد.

۴-۱. نام مرکز تحقیقاتی

پیشنهاد نام مرکز تحقیقاتی بر اساس محور اصلی فعالیت مرکز، بر اساس برنامه ها و رسالت‌های ارائه شده، و متمرکز بر حوزه تخصصی هیات موسس پیشنهادی مرکز ارائه می‌گردد.

تبصره ۱-۷. درخواست تغییر نام مراکز تحقیقاتی متعاقب صدور مجوز اصولی مرکز از سوی شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی تا زمان صدور مجوز قطعی غیر قابل قبول خواهد بود و لازم است در هنگام ارائه پیشنهاد اولیه از سوی رئیس دانشگاه علوم پزشکی / سازمان / موسسه اهداف بلند مدت نظیر شکل‌گیری پژوهشکده‌های مورد نیاز به دقت در نظر گرفته شود.

تبصره ۱-۸. گنجاندن اسامی افراد خاص در نام مراکز تحقیقاتی دولتی مجاز نمی‌باشد در خصوص موارد خاص کمیته تاسیس مراکز تحقیقاتی معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع مختار به تصمیم‌گیری خواهد بود.

ماده ۲. فرایند درخواست تاسیس مراکز تحقیقاتی دولتی

۲-۱. مرکز تحقیقات

مرکز تحقیقات دولتی با ضوابط ذیل تاسیس می‌شود:

۲-۱-۱. ارائه پیشنهاد تاسیس مرکز توسط رئیس دانشگاه علوم پزشکی / سازمان / موسسه

۲-۱-۲. ارائه اساسنامه پیشنهادی مطابق با اساسنامه الگو (شامل تطبیق هدف، شرح وظایف) نوع و فعالیت مرکز مورد تقاضا، مبتنی بر نیازهای اساسی کشور در یک یا چند حیطه بنیادی، کاربردی و یا توسعه‌ای علوم پزشکی، به تشخیص کمیته تصویب واحدهای تحقیقاتی و با موضوع مشخص و با توجه به برنامه‌های توسعه ملی و الویت‌های تحقیقاتی در راستای سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور

۲-۱-۳. وجود تناسب و هماهنگی موضوع مرکز تحقیقاتی با شرح وظایف سازمان متقاضی

۲-۱-۴. معرفی حداقل ۵ نفر عضو هیئت علمی به عنوان هیات موسس به طوری که از این تعداد حداقل سه نفر آنها دارای درجه دکتری (PhD و یا دکتری تخصصی) و ۳ نفر آنها تمام وقت باشند.

مدارک لازم مربوط به هر یک از اعضای هیات موسس شامل موارد ذیل است:

الف- لازم است از بین اعضای معرفی شده به عنوان هیات موسس مرکز، جهت مراکز تحقیقاتی حوزه دندانپزشکی، پیراپزشکی، پرستاری و مامایی حداقل دو نفر دارای $h-index \leq 8$ و جهت سایر مراکز درخواستی حداقل دو نفر دارای $h-index \leq 10$ باشد.

ب- راهنمایی حداقل ۳ پایان نامه دفاع شده دانشگاهی، مرتبط با فعالیت مرکز، طی ۳ سال اخیر بعنوان استاد راهنما

ج- حداقل ۴ طرح تحقیقاتی مرتبط با فعالیت مرکز مورد درخواست به عنوان مجری و حداقل دو طرح تحقیقاتی مرتبط به عنوان همکار اصلی طی ۳ سال اخیر.

د- چاپ حداقل ۱۰ مقاله علمی در پنج سال گذشته (مرتبط با فعالیت مرکز). در این خصوص لازم است عضو موسس در ۴ مقاله از مقالات ایندکس شده در نمایه نامه های ISI/PubMed به عنوان نویسنده نفر اول یا مسوول باشد.

ه- دارا بودن حداقل ۳ مقاله مشترک با سایر دانشگاهها/ مراکز تحقیقاتی و یا موسسات علمی معتبر خارج از کشور در پنج سال گذشته (مرتبط با فعالیت مرکز).

تبصره ۱-۲. اعضای هیات موسس پس از اخذ مجوز موافقت اصولی تبدیل به اعضای اصلی شده و به عنوان اعضای شورای پژوهشی مرکز از آنها استفاده شود. همچنین تمامی مقررات و قوانین مترتب بر آن همچنان به قوت خود باقی است.

تبصره ۲-۲. فعالیت اعضای موسس معرفی شده اعم از تمام وقت یا نیمه وقت بایستی هم راستا با اهداف تحقیقاتی مرکز، با نام مرکز و ترجیحا در محل مرکز انجام پذیرد.

تبصره ۲-۳. در صورتیکه عضو موسس مرکز تحقیقاتی دارای دستاورد پژوهشی ویژه ای غیر از مقاله مانند ثبت اختراع، ابتکار، نوع آوری، حل معضل بهداشتی، در سطح ملی یا استانی باشد، معادلسازی آن دستاورد توسط کمیته تاسیس مراکز تحقیقاتی انجام می شود.

۲-۱-۵. داشتن امکانات و تجهیزات و فضای مناسب برای فعالیت های تحقیقاتی مرتبط

۲-۱-۶. ارائه تعهد بالاترین مقام مسئول دستگاه متقاضی مبنی بر:

الف- اختصاص سالانه دویست میلیون ریال جهت هزینه های جاری

ب- تامین حداقل ۳ نیروی انسانی به پیشنهاد رئیس مرکز برای خدمات پشتیبانی و کارشناسی

ج- تامین فضای مناسب با امکانات و تجهیزات لازم (حداقل ۳ اتاق با امکانات آزمایشگاهی، کامپیوتر، تلفن، خط اینترنت)

د- تخصیص سالانه حداقل پانصد میلیون ریال برای انجام طرح های تحقیقاتی مرکز

تبصره ۲-۴. تشخیص متناسب بودن امکانات و تجهیزات و فضای مناسب برای فعالیت های تحقیقاتی تعهد شده مرکز بر اساس مستندات مربوطه (نامه تعهد بالاترین مقام مسئول دستگاه متقاضی) و در صورت لزوم درخواست مستندات تکمیلی بر عهده کمیته مربوطه در معاونت تحقیقات وزارت بهداشت خواهد بود.

ماده ۳. مراحل تاسیس

اعطای مجوز تاسیس مراکز تحقیقاتی به درخواست بالاترین مقام مسئول سازمان یا موسسه در دو مرحله موافقت اصولی و موافقت قطعی انجام می پذیرد .

۳-۱. موافقت اصولی

۳-۱-۱. اعطای موافقت اصولی، منوط به درخواست و ارائه مستندات لازم از سوی بالاترین مقام مسئول سازمان یا موسسه و احراز شرایط و تصویب معاونت تحقیقات و فناوری و شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی خواهد بود.

تبصره: درخواست تاسیس مراکز تحقیقاتی دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی باید مصوبه شورای دانشگاه / دانشکده را داشته باشد.

۳-۱-۲. مدت اعتبار موافقت اصولی بر اساس برنامه اجرایی ارائه شده توسط سازمان متقاضی و گستردگی حوزه فعالیت^۱ تحقیقاتی مرکز تحقیقاتی حداکثر ۵ سال خواهد بود.

۳-۱-۳. اعضای هیات موسس پس از موافقت اصولی به پژوهشگر و یا اعضای شورای پژوهشی تبدیل می شوند.

تبصره ۳-۱. در صورت جایگزینی فرد دیگر به جای عضو موسس، نامبرده باید شرایط لازم را با تأیید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع داشته باشد.

تبصره ۳-۲. پس از دریافت موافقت اصولی از شورای گسترش، جابجایی اعضاء و نیز تغییر نام مرکز تحقیقاتی مصوب شورای گسترش تا ارائه درخواست موافقت قطعی امکان پذیر نمی باشد.

۳-۲. موافقت قطعی

اعطای مجوز قطعی حداقل سه و حداکثر پنج سال بعد از موافقت اصولی با احراز شرایط ذیل پس از تأیید معاونت تحقیقات فناوری و تصویب شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی صورت خواهد گرفت. در خصوص مرکزی که در زمان کمتر از سه سال موفق به احراز شرایط مندرج در این دستورالعمل شوند به شرط موافقت کمیته تاسیس مراکز تحقیقاتی مستقر در معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، پیگیری روند اخذ موافقت قطعی بلامانع خواهد بود.

۳-۲-۱. ارسال تقاضای تبدیل موافقت اصولی به موافقت قطعی توسط بالاترین مقام مسئول دانشگاه علوم پزشکی / سازمان / موسسه به معاونت تحقیقات و فناوری

۳-۲-۲. داشتن برنامه استراتژیک ۵ ساله مورد تائید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت

۳-۲-۳. برخورداری از روند صعودی امتیازات ارزشیابی دوره‌ای (بر اساس شاخص Z و درصد رشد امتیازات محور تولید دانش حداقل طی یک دوره متوالی سه ساله)

۳-۲-۴. جذب بودجه از سازمانهای دولتی و خصوصی داخل کشور (حد اقل دو مورد)

تبصره ۳-۳. لازم به ذکر است تمامی مستندات طرح های ارائه شده در معاونت تحقیقات و فناوری بررسی خواهد شد.

۳-۲-۵. انتشار مقالات مشترک با سایر مراکز / موسسات / سازمانهای داخل و خارج از کشور:

لازم است مرکز متعاقب کسب موافقت اصولی، حد اقل ۸ مقاله تحقیقاتی مرتبط با موضوع فعالیت مرکز بطور مشترک با مراکز / موسسات / سازمانهای داخل و نیز حداقل ۴ مقاله مشترک با مراکز / موسسات خارج از کشور به چاپ برسانند بدین منظور لازم است نویسنده/نویسندگان مرکز مورد بررسی بعنوان نویسنده اول / مسول باشند و مقالات در نمایه های ISI / PubMed منتشر شده باشند.

مقالات مشترک با سایر کشورها: عبارتست از مقاله ای که با همکاری یک یا چند کشور نوشته شده و در آدرس های آن مقاله ، آدرس موسسات خارجی موجود باشد.

۳-۲-۶. انتشار مقالات اعضای هیات موسس:

چاپ حداقل ۱۲ مقاله تحقیقاتی نویسنده اول / مسول توسط هر یک از اعضای هیات موسس، مرتبط با موضوع فعالیت مرکز، که ۵۰٪ آنها در مجلات نمایه شده در ISI یا Pub Med نمایه شده باشند در این محور الزامی می باشد.

۳-۲-۷. در خصوص مراکزی که حسب مورد بروندهای دیگری، مبتنی بر پژوهشهای انجام شده در مرکز ، نظیر راهنماهای بالینی، خلاصه سیاستگذاری و امثالهم داشته باشند موارد بر اساس

امتیازات کسب شده در ارزشیابی مرکز با امتیازات مقالات معادلسازی می گردد و در ارزیابی کیفی نیز به عنوان دستاوردهای ویژه مورد ارزیابی قرار خواهند گرفت.

تبصره ۳-۴. پیرو دستورالعمل شماره ۳/۱۰۶۷/پ/۸۹ ص مورخ ۸۹/۷/۲۶ معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع در خصوص کلیه شاخصها و مستندات در مراکز تحقیقات علوم پزشکی کشور امتیازات صرفا به مواردی تعلق می‌گیرند که در آنها نام و عنوان کامل مرکز تحقیقاتی مطابق با دستورالعمل فوق الذکر درج شده باشد:

نام مرکز تحقیقاتی ، نام دانشگاه علوم پزشکی / سازمان، نام شهر، ایران
به عنوان نمونه :

Cardiovascular Research Center, Hormozgan University of Medical
Sciences, Bandar abbas, Iran.

تبصره ۳-۵. در صورتیکه محل استقرار مرکز تحقیقاتی در بیمارستان یا در ذیل پژوهشکده باشد می توان نام بیمارستان/ پژوهشکده را پس از نام مرکز تحقیقاتی اضافه نمود .
به عنوان نمونه :

- Psychiatry Research Center, Roozbeh Hospital, Tehran University of Medical Sciences, Tehran , Iran.
- Child Growth and Development Research Center, Research Institute for Primordial Prevention of Non-communicable Disease, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.

ماده ۴. نحوه بررسی و مراحل صدور موافقت قطعی

حداکثر سه ماه پس از تکمیل مدارک ، گروه کارشناسی متشکل از افراد ذیل بر اساس فرم امتیازدهی بازدید، از مرکز مورد نظر بازدید و نظر نهایی خود را به صورت مکتوب گزارش می نمایند:

۴-۱. نماینده معاونت تحقیقات و فناوری

۴-۲. یک نفر محقق به انتخاب معاونت تحقیقات و فناوری

۴-۳. نماینده معاونت آموزشی وزارتخانه

نظر نهایی گروه کارشناسی همراه با کلیه مدارک لازم پس از بررسی و تأیید معاونت تحقیقات و فناوری جهت تصمیم گیری نهایی به دبیرخانه شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی ارسال خواهد شد.

ماده ۵. تشکیلات مراکز تحقیقاتی

چارت نیروی انسانی مراکز تحقیقاتی می تواند با توجه به وابستگی تشکیلاتی ، حجم و نوع فعالیت مطابق نمودارهای پیشنهادی معاونت تحقیقات و فناوری تعیین شود.

۵-۱. رئیس مرکز

از طرف اعضای هیات موسس پیشنهاد شده و با حکم رئیس دانشگاه / موسسه / سازمان به مدت ۳ سال منصوب می شود، انتخاب مجدد وی بلامانع است. رئیس مرکز، رئیس شورای پژوهشی و مسئول نظارت بر کلیه فعالیتهای علمی و تحقیقاتی مرکز خواهد بود.

تبصره: در پژوهشگاهها رئیس مراکز توسط رئیس پژوهشگاه منصوب می گردد.

۵-۲. معاون علمی مرکز

توسط رئیس مرکز انتخاب و مسئول هماهنگی و نظارت بر امور تحقیقات و بخشهای علمی خواهد بود.

ماده ۶. تعلیق / لغو مجوز مراکز تحقیقاتی دارای موافقت اصولی یا قطعی

۱-۶. مراکز تحقیقاتی که طی مدت حداکثر ۵ سال پس از اخذ مجوز اصولی از شورای گسترش موفق به اخذ مجوز قطعی نشود ابتدا توسط معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تذکر کتبی دریافت خواهند نمود. در مرحله بعد، در صورت عدم اقدام لازم و جبران عملکرد و یا نداشتن حداقل های اخذ موافقت قطعی (مندرج در همین دستورالعمل) ، موافقت اصولی مرکز به پیشنهاد معاونت تحقیقات وزارت بهداشت و با تأیید شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی لغو خواهد شد.

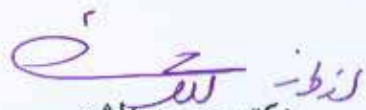
۲-۶. مرکزی که دارای موافقت قطعی است باید برای تداوم اعتبار مجوز بر اساس نتایج ارزشیابی مراکز تحقیقاتی که به صورت سالانه و بر اساس دستورالعمل های مدون معاونت تحقیقات انجام می گیرد امتیازات لازم را کسب نماید. چنانچه مرکز طی سه سال متوالی جزء ۱۰٪ انتهای فهرست ارزشیابی مراکز هم گروه قرار گیرد، از طرف معاونت تحقیقات وزارت بهداشت ، طی نامه ای به بالاترین مقام مسئول دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی / سازمان / موسسه ، تذکر داده خواهد شد. اگر ظرف مدت یکسال از این اعلام ، مرکز همچنان نتواند این وضعیت را اصلاح نماید، مجوز اصولی آن از سوی شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی و با نظر معاونت تحقیقات و فناوری لغو خواهد شد.

۳-۶. اخذ مجدد موافقت اصولی مرکز منوط به آغاز فرایندهای مربوط به اخذ موافقت اصولی خواهد بود که حد اقل به مدت یکسال از زمان لغو موافقت قطعی مرکز توسط شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی امکان پذیر نخواهد بود.

تبصره ۱-۶. در صورت انجام تخلفات پژوهشی و درمانی و احراز آن به تشخیص معاونت تحقیقات و فناوری امتیاز مرکز مربوطه توسط معاونت تحقیقات و فناوری به حالت تعلیق درآمده و توسط شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی لغو می شود.

ماده ۷. این آیین نامه در ۷ ماده و ۲۰ تبصره در دویست و پنجاه و پنجمین جلسه مورخ

۱۳۹۵/۵/۱۷ شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی به تصویب رسید.

دکتر حسن هاشمی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی